

FODBOLD GØR EN FORSKEL!

Et bud på hvordan fodboldklubberne kan blive dygtigere til at fastholde ungdomsspillere. Rapporten bygger på konklusionerne fra JBU Region 1's projekt: Fastholdelse af de 13-18 årige

Fodbold for alle - hele året

www.jbu.dbu.dk

Fodbold gør en forskel!

JBU Region 1's rapport, Fodbold gør en forskel, bygger på en spørgeskemaundersøgelse blandt 215 nordjyske fodboldspillere i alderen 12-18 år. 87 procent af respondenterne er drenge og 13 procent piger.

Fra JBU Region 1's side skal der lyde en stor tak til de involverede klubber og spillere for deres medvirken i dette projekt.

Rapporten er udarbejdet af Kurt Nørbalk, Freddy Jørgensen, Peter H. Hansen, Ditte Funder og Kim Glad Andersen, og redigeret og offentliggjort i samarbejde med JBU's informationsafdeling.

Udgiver: Jydsk Boldspil-Union, Nøddevej 1, 8260 Viby J

Foto: Jens Bach.

Grafiske tilrettelæggelse og produktion: www.formprint.dk, 8900 Randers.

Oplag: 3.000 stk. Redaktionen afsluttet maj 2003.

Rapporten er udgivet med økonomisk tilskud fra Dansk Boldspil-Union og Danmarks Idræts-Forbund.

Danmarks Idræts-Forbund
Danmarks Olympiske Komite

Fodbold gør en forskel!

Frafald og fastholdelse er to ord, som ofte går igen, når man taler om fodboldspillere i alderen 13 til 18 år.

Dette hæfte – som vi har kaldt: Fodbold gør en forskel! - er tænkt som et debatoplæg til lederne i fodboldklubberne. Udgangspunktet er: Hvordan kan vi blive dygtigere til at fastholde de unge fodboldspillere?

På JBU Region 1's strategiseminar i foråret 2001 valgte regionens JBU-ledere bl.a. "Fastholdelse af de 13-18 årige" som indsatsområde for 2002 og 2003. Det har udmøntet sig i projektet - "Fastholdelse af de 13-18 årige". Projektet omfatter:

- Besøg i 10 nordjyske klubber
- Spørgeskema: Spillerundersøgelse i samtlige nordjyske klubber
- Seminar: Fastholdelse af de 13-18 årige – Hvordan undgås frafald?
- Udarbejdelse af en beredskabsplan – "klubværktøj"

Klubbesøgene

Projektet - der er forankret i JBU Region 1's Børne- & Ungdomsudvalg - blev oprindeligt skudt i gang med en række klubbesøg i nogle udvalgte nordjyske klubber. Hensigten med disse klubbesøg var at høre om klubledernes erfaringer med arbejdet omkring de 13-18 årige fodboldspillere:

- Hvad lægges der vægt på, når der ansættes trænere?
- Hvilke sociale tiltag foretages?
- Hvorledes vægtes deltagelse i træningslejre og stævner?
- Hvad gør I for at styrke kammeratskabet?
- Tilbydes der alternative oplevelser?

Erfaringerne fra klubbesøgene peger i retning af, at klubberne for så vidt har de bedste hensigter, men også at klublederne ofte mangler kræfter og inspiration til nytænkning og nye ideer - samt beskedent kendskab til nutidens børne- og ungekultur:

Postulat: Klubberne gør som de altid har gjort!

På baggrund af klubbesøgene har vi desuden kunnet drage følgende konklusioner:

Hvad lægges der vægt på, når der ansættes trænere:

- Der lægges vægt på, at trænere har gode fodboldmæssige og sociale kvalifikationer.
- Andre krav til trænere kan være: Lyst til at inddrage forældrene og villighed til at deltage på relevante kurser.
- Enkelte klubber har udarbejdet en struktur for ansættelse af trænere, men meget få klubber anvender den.

Hvilke sociale tiltag benytter klubberne sig af:

- Fodboldrejser til ind- og udland.
- Enkelte klubber har kontaktforældre.
- Besøg i venskabsklubber.
- En enkelt klub har indrettet lokale med Playstation o.lign.
- Der afholdes alkoholfrie diskoteker.

Tilbydes der alternative oplevelser:

- En enkelt klub tilbyder svømning sammen med fodboldtræningen.
- En enkelt klub har anlagt kunststofbane til bl.a. volleyball og petanque.

Hvilke forventninger har klubberne til JBU:

- At JBU udbyder kortvarige kurser i lokalsamfundet – for trænere af de 13-18 årige.
- At JBU bliver dygtigere til at markedsføre kursustilbud m.v.
- At JBU opretter en internet-database med træningsøvelser.
- Der fremkom et forslag om at lave træningsturneringen om til et kvalifikationsstævne for B-rækker med 8 kampe, så der bliver et par fri-weekends i løbet af turneringen.

Spillerne siger...

Fagligt dygtig træner - hvorfor er det vigtigt?

„Træneren skal være en person, man ser op til, derfor skal han være dygtig”

„Man skal lære noget, så man en dag kan give det videre”

„Det skal være en, der ved noget om fodbold”

„Det er vigtigt, at man hele tiden udvikler sig”

„Rart at have en erfaren træner”

Spørgeskema-undersøgelse

Spørgeskemaundersøgelsen blev udarbejdet med det formål at høre de unges mening og deres oplevelser og erfaringer fra de nordjyske fodboldklubber. Spørgeskemaet blev i løbet af sommeren 2002 udsendt til samtlige pige/drenge hold i aldersgruppen 13-18 år. Vi har modtaget og bearbejdet i alt 215 besvarelser.

Resultatet af spørgeskemaundersøgelsen er indeholdt i dette hæfte, som er udsendt til alle JBU's medlemsklubber.

Leder-seminaret

Seminaret "Fastholdelse af de 13-18 årige fodboldspillere" blev afviklet søndag d. 3. november 2002 på Aalborg Sportshøjskole. Der var tilmeldt 79 personer på seminaret, som blev en realitet via økonomisk støtte af DBU's udviklingspulje, JBU's initiativpulje og DIF nordjylland.

Rigtig mange blandt deltagerne udtrykte stor begejstring med dagen, og følte sig inspireret af de 4 foredragsholdere:

Efter **Kurt Nørbalk**, formand for Region 1's B&U-Udvalg, havde budt deltagerne velkommen, indledte **Freddy Jørgensen** og **Peter Hansen**, begge medlemmer af JBU Region 1's Børne- & Ungdomsudvalg, med udvalgte resultater af spørgeskemaundersøgelsen. Fokus var rettet mod de unge fodboldspilleres forventninger til trænerne.

Henning Hansen, DBU-lederuddannelseskonsulent, fortalte om undersøgelsen "Hvad leder du efter?" Det er bl.a. med baggrund i erfaringerne herfra, at DBU's nye Lederuddannelse er udarbejdet. Den nye lederuddannelse går i luften i 2004.

Jens Tang Olesen, DBU-instruktør, gav sit bud på Fremtidens fodboldklub – og hvad den stiller af krav til fremtidens ledere – således lederne/klubberne er parate til at modsvare kravene fra de unge – og fastholde de 13-18 årige fodboldspillere i fodboldklubberne. "Et forpligtende fællesskab" var et under-emne for Jens Tang Olesens indlæg.

Henning Hansen, konsulent JBU Region 3, fortalte om og lagde op til debat vedr. Ledelse & klubudvikling. Han præsenterede flere praktiske eksempler fra hverdagen – bl.a. hvordan nogle klubber har mødt ungdommen med konkrete tiltag. "Fra projekt til virkelighed".

Michael Andersen, tidl. forstander for Nordjyllands Idrætshøjskole, fortalte om nutidens Børne- og Ungdomskultur.

Michael Andersen reflekterede over følgende spørgsmål:

- Kan fodboldklubberne forny sig i takt med de unges "krav" – "Hvad betyder det for mig - holdningen"?
- Er klubberne/samfundet tilstrækkeligt ændringsparate?
- Hvilke ændringer er der sket i børne- og ungdomskulturen?
- Er de unge parate til at indgå i et "forpligtende fællesskab"?

Spillerne siger...

Hvorfor spiller du ikke fodbold om 5 år?

„Uddannelse, måske starter jeg igen når jeg er færdig“

„Jeg har nok for meget at se til“

„Til den tid er der vigtigere ting at tage sig til“

Konklusioner – og hva' så!

Nu skal Børne- & Ungdomsudvalget så i gang med at anvende de mange og spændende erfaringer, der er høstet i løbet af projektet.

På baggrund af de problemstillinger der er kommet frem i forbindelse med spørgeskemaundersøgelsen, har vi samlet konklusionerne og erfaringerne i dette hæfte – Fodbold gør en forskel!

Vi håber, at klubberne vil anvende denne rapport som et debatoplæg for nytænkning omkring fastholdelse af de 13-18 årige fodboldspillere – og som tilskyndelse til at endnu flere frivillige ledere får lyst til at prøve kræfter med ungdomsfodbolden.

Det er vores intention, at hæftet skal bruges som en idébank og som et klubværktøj. Det skal også være et redskab, som JBU's ledere og konsulenter kan tage i hånden og bruge til at igangsætte den proces, som skal gøre klubberne dygtigere til at fastholde de unge fodboldspillere.

Og det handler måske om:

- At lade være med at gøre, som man altid har gjort
- At tillade de unge at få ansvar
- At justere turneringstilbuddene
- At uddanne lederne
- At stille krav til de unge – i et forpligtende fællesskab
- At indrette modulopbyggede (fleksible) fodboldklubber
- At hjælpe og inspirere klublederne til at udarbejde en børne- og ungepolitik, som beskriver, hvordan fodbolden i den enkelte klub tilrettelægges bedst muligt på børnenes og de unges præmisser
- At spille fodbold ...

Det vil den nærmeste fremtid give nogle spændende svar på.

Der er imidlertid en række forhold, som vi ud fra spørgeskemaundersøgelsen kan se har afgørende betydning for de unges tilknytning til fodboldklubberne. Det handler i særdeleshed om:

1. Træneren

Træneren har meget afgørende betydning for om det lykkes at fastholde de unge fodboldspillere. Dermed har det også stor betydning, at den enkelte klub har udarbejdet et fornuftigt arbejdsgrundlag for trænerens virke:

Værdigrundlag og målsætning og derigennem udarbejdelse af arbejdsbeskrivelser for trænere og ledere.

2. Kulturen i klubben

Det er vigtigt at klubben/træneren har bredt kendskab til børne- og ungdomskulturen og er i stand til at udvise stor fleksibilitet i omgangen med de unge. Vi lever i en tid, hvor de unge stilles overfor mange spørgsmål og tilbud, og det synes vigtigt at fodboldklubben opleves som et åndehul – et sted omgivet af trygge og sikre rammer, hvor de sociale aspekter har afgørende betydning for de unge.

På de følgende sider uddybes bl.a. disse to områder.

Hvordan kan unge være med til at præge udviklingen i klubben?

„De unge skal spørges til råds, hvis noget vedrører dem”

„Vi kunne være med til at bestemme træningen en gang imellem”

„Lave spillerråd, ligesom elevråd på skolen”

„Være mere aktive i klubben”

„Komme med nye idéer”

Tendenser i tiden

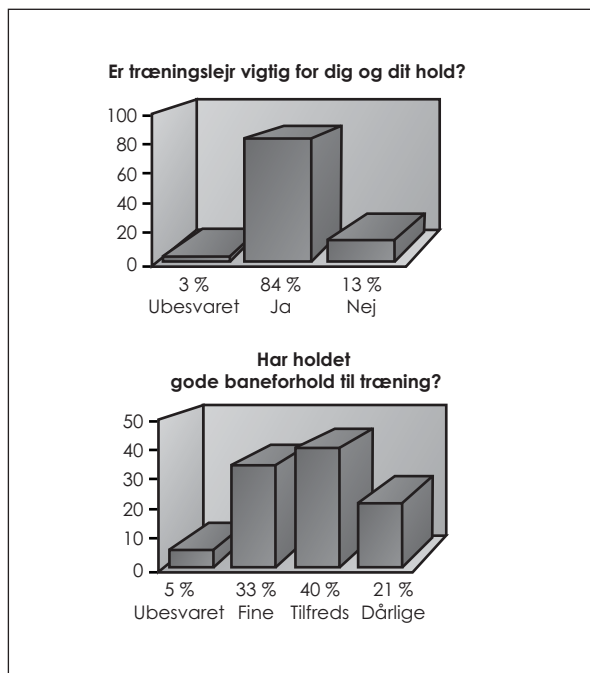
Spørgeskema-undersøgelsen viser nogle klare tendenser på en række områder.

Klubben

Bl.a. dokumenterer svarene, at 2/3 af de unge generelt er tilfredse med deres klub, men påpeger også vigtigheden af:

- at der er et godt kammeratskab
- at der er tilstrækkeligt med indflydelse
- at lederne er synlige
- at klubben er dygtig til at samarbejde med andre foreninger
- at der arrangeres træningslejre
- at der afholdes spillermøder
- at træningsbaner og materiel er af god kvalitet
- at omklædningsrum og klubhusfaciliteter er velegnede
- at kampdragt er af god kvalitet

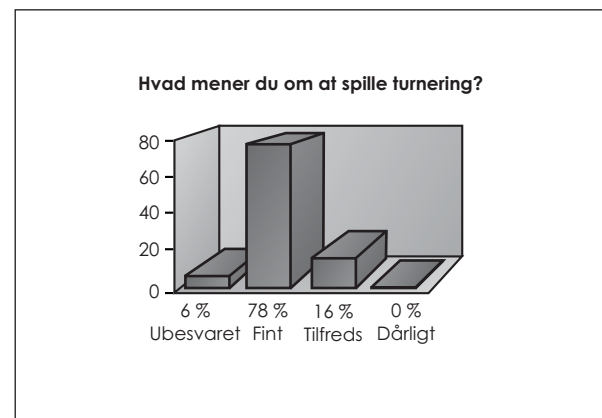
84 procent af de adspurgte mener det er vigtigt at komme på træningslejr, men 50 procent får ikke tilbud om at komme på træningslejr. 21 procent mener, træningsbanerne er for dårlige.

Turnering

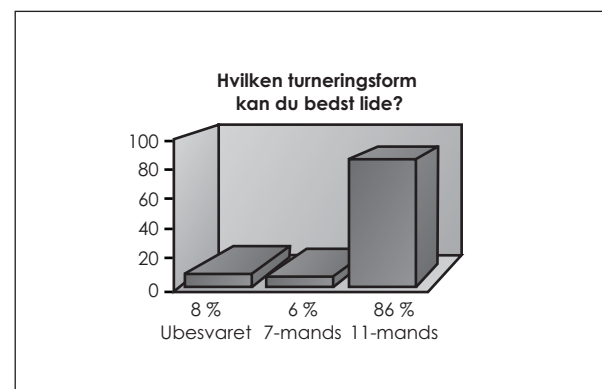
De unge er generelt tilfredse med JBU's turnerings-tilbud, og samtlige adspurgte deltager i turneringsfodbold. 94 procent er tilfredse med det at spille i turnering.

Halvdelen af klubberne tilbyder såvel 7- og 11-mands fodbold, og de adspurgte er generelt tilfredse med de forskellige tilbud, som de møder i klubben.

Det bør give stof til eftertanke:

- at 86 procent foretrækker 11-mands fodbold
- at 20 procent foretrækker at spille kamp på hverdage
- at 18 procent ønsker at afvikle kampe i stævneform
- at 80 procent følger med i stillinger og resultater heraf halvdelen via internettet

Spillerne siger...

Hvad er sjovt ved at spille fodbold?

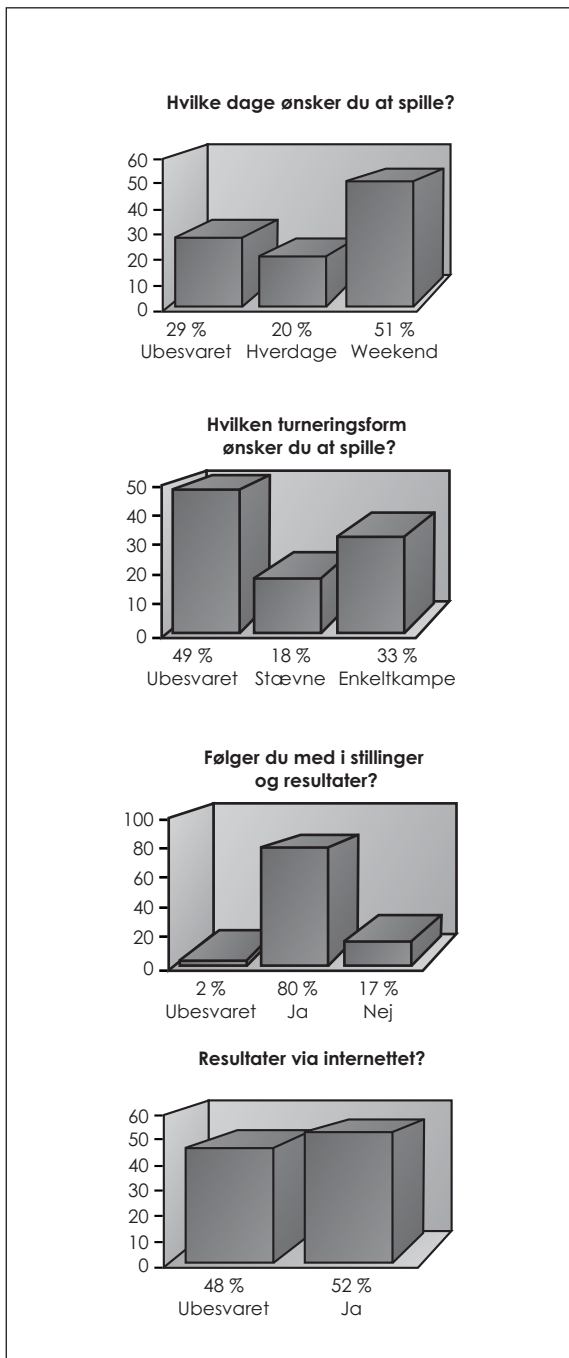
„Trænere der er gode til at lære fra sig, godt sammenhold“

„En klub der tager alle hold alvorligt uanset niveau“

„Have det sjovt, vinde kampe, godt kammeratskab“

„Hvis man får lov til at spille meget“

„Man skal bibeholde legen“

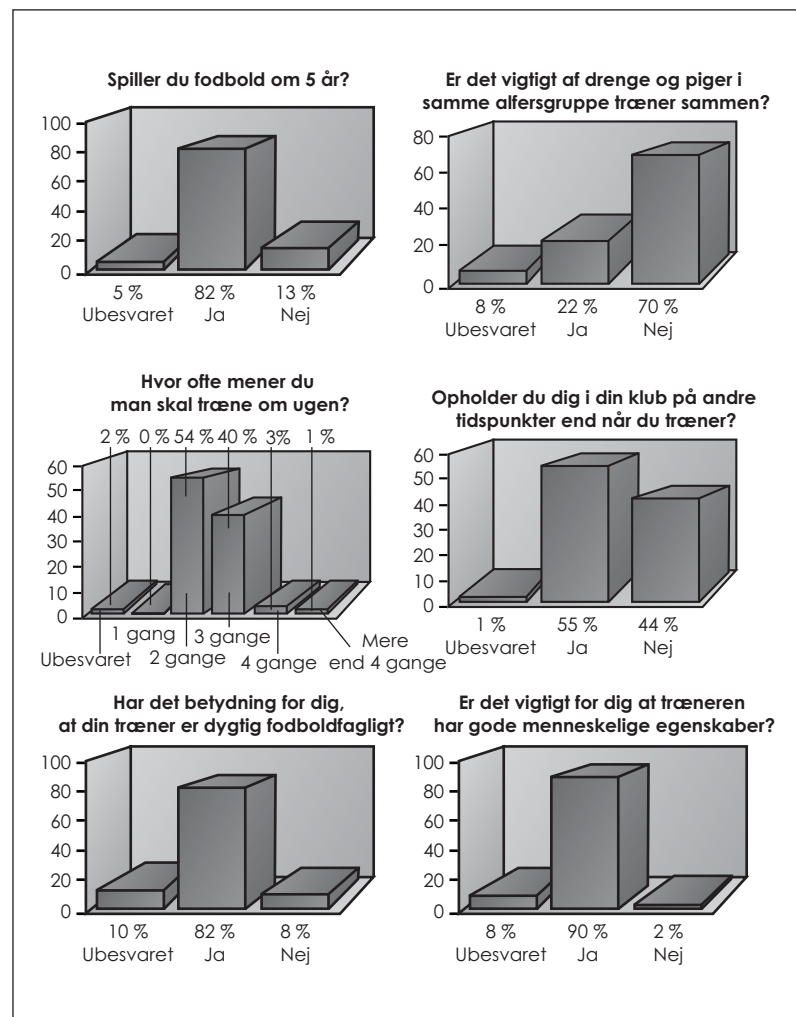

De unge

De unge blev bl.a. spurgt om deres fremtid som fodboldspiller, hvorfor de spiller fodbold, hvor me-

get de ønsker at træne og hvilke forventninger de har til deres træner?

- 82 procent forventer at spille fodbold om 5 år
- 22 procent mener det er vigtigt at drenge og piger i samme aldersgruppe træner på samme tidspunkt
- 40 procent ønsker at træne tre gange pr. uge
- 55 procent opholder sig i klubben på andre tidspunkter end til træning
- 82 procent mener det er vigtigt at træneren er dygtig fodboldfagligt
- 90 procent mener det er vigtigt at træneren har gode menneskelige egenskaber

„Sociale arrangementer, der skal lægges vægt på alle positive sider af fodbold“

„Gode kammerater, sjov udviklende træning“

„At have et sted at have det godt socialt, gode resultater“

„Det skal være både seriøst og sjovt“

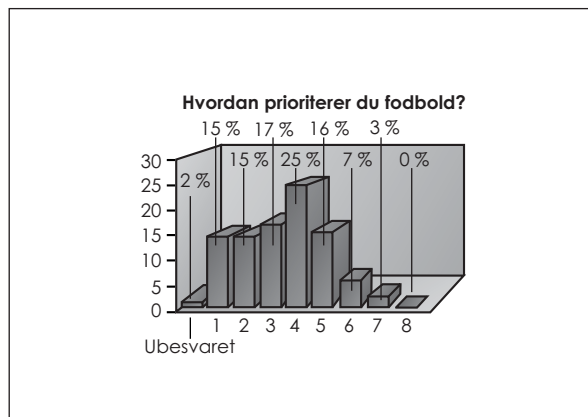
„Træningsture, gode venner“

De unge blev også bedt om at prioritere nedenstående emner fra 1-8, hvor 1 er det vigtigste:

- Arbejde
 - Venner
 - Lektier
 - Fester
 - Andre sportsgrene
 - Familie
 - Fodbold
 - Kæreste
- 35 procent gav familien højeste prioritet
 - 25 procent gav vennerne højeste prioritet
 - 15 procent prioriterede fodbold højest

Familien og kammeraterne prioriteres altså højere end fodboldspillet.

De unge lægger ikke særlig stor vægt på at jævnaldrende piger og drenge træner samtidigt.

50 procent mener, at en god fodboldklub er et sted, hvor man har det sjovt og er sammen med kammeraterne.

Halvdelen af de unge påstår de ikke får tilbudt at komme på træningslejr!

82 procent af de unge følger med i fodboldverdenen via internettet. Er det noget, som I tilbyder de unge i netop jeres klub?

God til at rekruttere, men...

I fodboldverdenen er vi generelt meget dygtige til at rekruttere fodboldspillere blandt de alleryngste årgange. Til gengæld kniber det mere med fastholdelsen, når spillerne kommer op i ungdomsårene.

Gennem de seneste 10 år har der været en tilgang på 20.000 fodboldspillere i Jylland. JBU nærmer sig et medlemstal på 165.000 aktive, og alene blandt piger under 18 år har der i løbet af de seneste fem år været en tilgang på 40 procent.

Siden 1994 er antallet af ungdomshold i JBU's regioner steget med omkring 600 hold, mens vi har mistet godt og vel 500 11-mands seniorhold.

På landsplan har udviklingen indenfor herreungdomsfodbold været præget af følgende tendenser:

- Antallet af mikropouthold er stærkt stigende fra 1997-2000.

- Antallet af minipouthold har været stigende til 2000, men derefter faldende i 2001.
- Lilleput ligger stort set stabilt.
- Drenge måtte fra 1994-97 konstatere et fald, men steg frem til 2000 for så at falde i 2001.
- Junior var stabilt i 1994-95 for så at falde frem til 1998, hvor tallet er stabiliseret.
- Ynglinge er faldet gennem hele perioden med i alt 185 hold. I dag har vi mindre end 500 ynglingehold. Disse tendenser er desværre blevet forøget år for år, og kigger vi isoleret på årgang 1983-84 må vi konstatere et frafald på 996 hold, svarende til 70 procent.

Ikke færre end 8.500 unge fodboldspillere har på landsplan forladt fodbolden siden 1994, og **Jesper Møller**, AaB og medlem af DBU's bestyrelse, har bl.a. udtalt:

Spillerne siger...

Hvad kunne gøre fodbold sjovere, så flere ville spille?

„Der skal lægges mere vægt på spillere der er mindre gode til fodbold“

„Lave hold for mindre seriøse spillere (hvis de ellers vil være med)“

„Flere turneringer i udlandet, mere fodbold“

„Mere bold, mindre løb“

„Flere træningsture“

"Det må være vores vigtigste opgave. Vi taler om fundamentet i hele vores fødekæde af fodboldtalenter, og vi må samle alle de bedste kræfter for at finde frem til de bedste modtræk".

Der er blevet debatteret fordele ved årgangssopdelte hold, og advaret mod samme af hensyn til de mindre klubber, hvor rekrutteringsgrundlaget ikke findes.

Benny Hansen, formand for Jydsk Boldspil-Union, har påpeget vigtigheden i at holde liv i hver eneste fodboldklub:

"En af de fornemste opgaver for dansk fodbold må derfor være at arbejde for, at der fortsat findes en fodboldklub i hver en lille by. Naturligvis for at så mange børn og unge som overhovedet muligt kan komme i gang med at spille fodbold. Men også for at skabe så stor en talentmasse som overhovedet muligt i Danmark".

Men hvad kan vi så gøre for at holde på de unge mennesker?

Fremtiden

For det første kan man som fodboldklub beslutte sig for at give børne- og ungdomsfodbolden den nødvendige prioritering. Med andre ord: At gøre børne- og ungdomsfodbolden til et varemærke i klubben.

JBU opfordrer derfor klubberne til at fastlægge en børnepolitik og til at tage stilling til: "Hvilken slags klub skal vi være"?

Fastholdelse er bl.a.:

- Et godt fodboldmiljø
- Velkomstprocedure – tag godt imod nye spillere
- Den gode børnefodbold-træner
- Værktøjskassen til børnetrænere og forældre
- Alle skal på banen – resultaterne er ikke det vigtigste
- Forældreopdragelse
- Struktur – "beskrivelse" af image
- Turneringer på børnenes præmisser

Det handler også om at beskrive, hvad det er, der gør fodbold til "verdens bedste spil". Og om at

sætte ord på, hvad der netop gør fodboldklubben til det mest interessante tilbud for de unge – underforstået at det ikke er fodboldklubbens historie gennem 75 år, der har den største interesse blandt nutidens børn og unge.

Fodboldklubben skal for de unge opleves som et åndehul, hvor stabilitet er et nøgleord. Det handler mere om at fortælle det enkelte barn om dets muligheder for personlig udvikling og om hvilke delta-gerkrav der stilles:

- Hvad får jeg ud af det?
- Hvad kan jeg lære?
- Hvilke krav stilles der til mig?
- Hvordan opnår jeg succes?

Derfor er det af stor betydning at fodboldklubben har defineret sit værdigrundlag og sin målsætning:

- Hvilke værdier sætter vi højt i klubben?
- Hvad er vigtigt for os?
- Hvad er klubbens formål?

På baggrund af klubbens værdigrundlag og målsætning fremgår hvilken slags klub der skal udvikles og dermed også hvilken type trænere der er behov for. Med andre ord:

Hvilke kvalifikationer skal den gode træner indeholde? JBU Region 1's spørgeskemaundersøgelse viser med stor tydelighed at netop træneren er af afgørende betydning for om de unge fortsætter med at spille fodbold.

Jydsk Boldspil-Union udgav i 2002 et særligt TEMAnummer af fodboldmagasinet Jysk Fodbold med overskriften - "Børnefodbold".

TEMA-hæftet berører bl.a.: Et godt fodboldmiljø, rekruttering af trænere, holdninger omkring resultatfodbold, rammer for træningen og forventninger til børnenes forældre. Hæftet er et godt udgangspunkt for en debat om "Børnefodbold som varemærke".

„Flere stævner, mere information om træningstider og kampe i det lokale“

„Flere sociale arrangementer“

„At møde hold på samme niveau som ens eget“

„Flere arrangementer“

„Flere Snickers cups“

De vigtige voksne...

En stærk organisation

Spørgeskema-undersøgelsen viser med al tydelighed, at de voksne personer omkring ungdomsholdene spiller en afgørende rolle for de unges trivsel i fodboldklubben. Derfor er det en god investering at skabe en god organisation omkring ungdomsafdelingen – med dygtige og engagerede trænere og ledere

For at skabe denne organisation er det nødvendigt at give de frivillige trænere og ledere i ungdomsafdelingen forøget status. Sæt gang i din klubs udvikling via udarbejdelse af værdigrundlag, mål og relevante arbejdsbeskrivelser.

En organisation der ikke går frem – går tilbage.

Beskriv trænerens opgaver og lad andre udføre de administrative opgaver, således træneren kan koncentrere sig om mandskabsbehandling og fodboldtræning.

Giv de frivillige status. Det handler om helt elementære ting som:

- Ros, anerkendelse og personlig tak til alle frivillige
- Respekt for arbejdsindsats
- God information
- Goder i form af årskrus, træningsdragter, t-shirts
- Sommerfester
- En årlig uddannelsesdag med inspirationstræning i egen klub

Udnyt "C-holdet" (C-holdet er personer over 60 år) i din klub: Mange gør mindre, og der er masser af ressourcer at hente i denne aldersgruppe.

Løft træningsniveauet – sænk frafaldsprocenten!

Træneren

I særdeleshed træneren må betegnes som et af fodboldklubbernes allermest værdifulde aktiver, når vi taler om fastholdelse af ungdomsspillere. 82 procent af de unge mener, at det er vigtigt, at træneren er faglig dygtig, mens hele 90 procent lægger vægt på, at han/hun har gode menneskelige egenskaber.

Men hvordan ser den perfekte træner ud? Klubbens udgangspunkt må være at finde en træner der kan passe ind i klubbens struktur.

Trænerens menneskelige kvaliteter:

- Træneren skal fastholde de unge i et forpligtende fællesskab
- Træneren skal kunne engagere de unge og stille krav og sørge for kravene bliver efterlevet
- Træneren skal have kendskab til de unges dagligdag, pubertet, alkohol, rusmidler, kærester, fester, skolegang, fritidsarbejde, integration m.v.

Trænerens fodboldfaglige kvaliteter:

- Træneren skal have generelt gode fodboldfaglige kvaliteter.
- Træneren skal være motiverende via seriøs træningsforberedelse.
- Træningen skal udvikle de unge teknisk, taktisk, fysisk, psykisk og socialt.
- Træneren skal være villig til at inddrage de unge i holdtaktiske dispositioner, og være lydhør over for evt. forslag.
- Træneren skal kunne uddele ansvarsfulde opgaver til de unge og sørge for disse efterleves.

Børnenes og de unges forbillede: FODBOLDTRÆNEREN

Hvilke forventninger og krav stiller I til fodboldtrænerne i din klub?

Få hjælp til at udarbejde den rigtige trænerprofil – og her hjælper JBU gerne til. Alle JBU's regioner har tilknyttet konsulenter, der gratis tager ud i klubberne og medvirker omkring klubudvikling, inspiration, problemløsning, udarbejdelse af struktur, børnepolitik osv.

Fodbold gør en forskel, også for unge mennesker – og vi vil i JBU gerne hjælpe klubberne med indsatsen.

Spillerne siger...

Hvorfor har kvaliteten på spillertøjet betydning?

„Det vigtigste er at det er ens og har klubbens logo på“

„Vi skal se prof ud“

„Man skal præsentere sin klub på en ordentlig måde, man har det bedre i godt tøj“

„Man skal se godt ud“

Jysk Boldspil-Union

Nøddevej 1, 8260 Viby J
Tlf. 8939 9999 - Fax 89399989
jbu@jbu.dbu.dk - www.jbu.dbu.dk

JBU Region 1

Østre Allé 91
Postbox 243
9100 Aalborg
region1@jbu.dbu.dk
Tlf. 9813 7006
Fax 9816 9351

JBU Region 2

Bredgade 16 st.
Postbox 2
7480 Vildbjerg
region2@jbu.dbu.dk
Tlf. 9713 2222
Fax 9713 3587

JBU Region 3

Park-Hallen
Langmarksvej 47
8700 Horsens
region3@jbu.dbu.dk
Tlf. 7561 1889
Fax 7562 3081

JBU Region 4

Stadionvej 2a
6752 Glejbjerg
region4@jbu.dbu.dk
Tlf. 7519 8511
Fax 7519 8506